

Weidegang biologische melkveehouderij

Hoe meer, hoe beter?

Biologische melkveehouders vinden unaniem dat hun koeien in de wei horen. Maar hoeveel weiden ze hun koeien nu echt? Welke systemen passen ze toe? En welke gevolgen heeft dat voor de koe? Een enquête onder 89 van de in totaal circa 320 biologische melkveehouders geeft antwoord op deze vragen.

Gidi Smolders en Marleen Plomp
Wageningen UR Livestock Research

Alle biologische koeien in Nederland krijgen weidegang, gemiddeld 3.300 uur per jaar. Dat is ongeveer 75 procent van wat maximaal haalbaar is in een weideperiode van 200 dagen. Ruim 70 procent van de bedrijven weidt meer dan 2.500 uur, grotendeels dag en nacht. Deze bedrijven hebben 70 tot 75 procent beweidbaar grasland en houden 1,5 tot 1,9 koeien per hectare beweidbaar grasland (tabel 1). Bedrijven die minder dan 1.500 uur weiden zijn met ruim 10.000 kg melk per hectare het meest intensief. Ze hebben het grootste quotum, de meeste hectares, de hoogste productie

per koe, maar ook het kleinste areaal beweidbaar grasland. Het valt op dat ook de bedrijven die het meest weiden relatief groot zijn qua hectares en aantal koeien. Bedrijven die de minste uren weiden zijn korter geleden omschakeld naar biologisch. Het aantal uren weidegang is in de afgelopen jaren nauwelijks veranderd en ook in de toekomst (2016) verwachten de meeste biologische melkveehouders evenveel of zelfs meer uren te weiden. Bedrijven die óf heel veel (> 4.500 uur) óf heel weinig (< 1.500 uur) weiden verwachten de minste veranderingen.

Tabel 1

Bedrijfskenmerken ingedeeld naar uren weidegang

Weidegang (uren per jaar)	Bedrijven (n)	Quotum (ton)	Ha	Melk/ha (kg)	Koe (n)	Melk/koe (kg)	Ha beweidbaar	Jaren bio	Koeien/ha beweidbaar
<1.500	5	631	68	10.118	84	7.590	20	11	4,7
1.500-2.499	20	464	62	7.978	71	6.945	28	12	3,0
2.500-3.499	17	322	48	6.974	51	6.079	36	15	1,5
3.500-4.499	31	329	53	6.355	52	6.151	34	15	1,7
4.500<	16	450	66	6.959	72	6.125	45	14	1,9

Tabel 2

Gecorrigeerde 305-dagen NRS-productie, ingedeeld naar uren weidegang (2008 t/m 2010)

Uren weidegang	Aantal bedrijven	Koeien per bedrijf	Dagen	FPCM	%vet	%eiwit	%lactose	Celgetal	%vaars	Lft
<1.500	4	66	344	7.594	4,34	3,43	4,56	217	25	52
1.500-2.499	10	59	344	7.370	4,38	3,54	4,55	249	29	52
2.500-3.499	7	49	353	6.859	4,25	3,49	4,47	305	26	59
3.500-4.499	9	48	340	6.593	4,29	3,49	4,47	276	27	57
4.500<	6	44	350	6.211	4,45	3,63	4,45	324	25	58

melkveehouderij

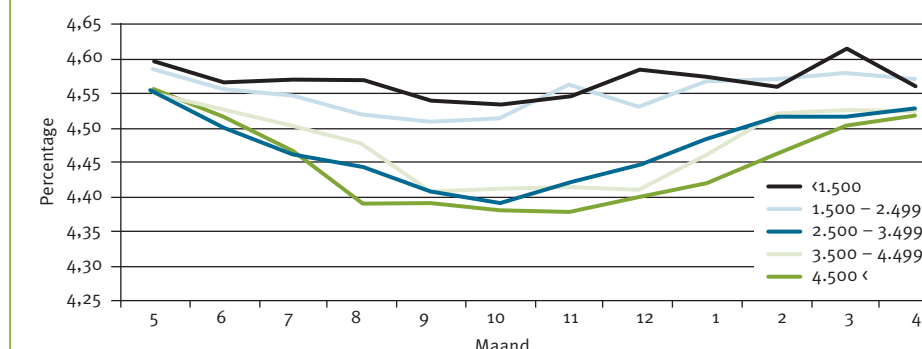
Tabel 3

Aandeel beweidingssystemen (%)

Beweidingssysteem	Bedrijven (%)	Beweidingsuren/jaar				
		<1.500	1.500-2.499	2.500-3.499	3.500-4.499	4.500<
Modern standweiden	19	60	10	12	23	19
Omweiden	49	20	40	59	58	44
Rantsoenweiden	18	20	35	18	10	13
Stripgrazen	8	0	5	6	3	25
Overig	6	0	10	6	6	0

Figuur 1

Lactosegehalte per maand, ingedeeld naar uren beweiding.

Koe en afkalfpatroon afgestemd op veel weiden
Van een deel van de bedrijven uit de enquête zijn ook koe- en melkproductiegegevens bekend. Hieruit blijkt dat de veestapel op bedrijven die het minst weiden een duidelijk groter aandeel HF-koeien bevat (82 procent) dan die op de andere bedrijven (44 tot 65 procent HF). Bedrijven die de meeste uren weiden hebben meer afkalvingen in het voorjaar om optimaal te kunnen profiteren van het goede voorjaarsgras. Met het toenemen van de beweidingduur neemt de melkproductie per koe af, terwijl het eiwitgehalte juist toeneemt (tabel 2). Het berekende tankmelkgetal is iets lager op bedrijven die het minst weiden, maar het antibioticumgebruik lijkt in deze groep wat hoger te zijn. Afwijkende vet- of eiwitgehalten in de melk als indicatie voor energie-, eiwit- of structuurtekorten in het rantsoen komen nauwelijks voor. Opvallend is wel het lagere lactosegehalte in de melk op bedrijven die grotendeels dag en nacht weiden. Dit verschil ontstaat geleidelijk in de loop van de weideperiode en is het grootst in de herfst. Daarna neemt het verschil weer af (figuur 1). Mogelijk betekent dit dat koeien bij onbeperkte weidegang minder energie opnemen dan bij beperkte weidegang, vooral in de herfst. Op bedrijven die grotendeels onbeperkt weiden (meer dan 2.500 uur) zijn de koeien een halfjaar ouder dan op bedrijven die korter weiden.

Beweidingssystemen en management

Omweiden is het meest toegepaste beweidingssysteem (tabel 3). Verder blijkt uit de enquête dat veehouders minder problemen ervaren met weidegang naarmate ze meer uren weiden. Kennelijk hebben deze veehouders hun bedrijfssysteem optimaal ingericht op weidegang. Problemen met graslandkwaliteit en -gebruik komen het meest voor, maar deze worden niet als ernstig ervaren. Wel noemt 8 procent van de veehouders dat slechte weersomstandigheden op hun bedrijf grote problemen kunnen veroorzaken. Veehouders vinden het erg hinderlijk wanneer de koeien daardoor tijdelijk opgestald moeten worden.

Huisvesting veroorzaakt beschadigingen

Aanvullend onderzoek op 14 bedrijven bevestigt

het positieve beeld van weidegang voor dierenwelzijn. Koeien die veel uren weiden hebben namelijk minder klauwproblemen en ze lopen beter dan koeien die korter weiden. Ook hebben koeien die veel weiden minder huidbeschadigingen die het gevolg zijn van huisvesting. Daarnaast blijkt huisvesting van invloed op de tijd die koeien nodig hebben om te gaan liggen. In een stal zonder afscheidingen liggen koeien aanzienlijk sneller dan in een ligboxenstal. Een omgeving zonder afscheidingen, zoals de wei, maakt het makkelijker voor een koe om te gaan liggen.

Hoe meer hoe beter?

Biologische veehouders zien hun koeien graag in de wei. Imago, melkkwaliteit, landschap, dierenwelzijn en -gezondheid zijn daarvoor de belangrijkste

redenen. Toch zijn er grote verschillen tussen bedrijven in uren weidegang, waarbij omvang van de huiskavel vaak de beperkende factor is. Weidegang speelt ook een grote rol bij het beperken van de kosten. Dit belang weegt duidelijk zwaarder voor de veehouders die het meest weiden. Zij hebben de bedrijfsvoering en het type koe aangepast aan een systeem waarin maximaal wordt geweid. De winst in hogere gehalten in de melk, minder klauwproblemen, langere levensduur en minder kosten voor onder andere krachtvoer, voederwinning en mest uitrijden moet daarbij de lagere melkproductie compenseren.

Meer informatie, volledig rapport:
<http://edepot.wur.nl/212212>